

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๐

ปีที่ ๒๐

ฉบับที่ ๒๓๑

สิงหาคม ๒๕๕๓

ISSN 0857-7064

อาศิรวาท

เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗๘ พรรษา

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓

สรวมชีพข้าบาทล้วน
สมเด็จพระราชินี-
ราชกิจรุ่งเรืองทวี
บุญพระแผ่ปกเกล้า
เชิฏฐตรีรัตนะเอื้อ
สุขสวัสดิ์นรีรัตติครัย
พระเกียรติพระเกริกไกร
ทวยราษฎร์ล้วนหน้าน้อม

ภักดี
นางเจ้า
โลกเลื่อง ลือแล
ราษฎร์ซ้องสรรเสริญ
อวยชัย พระเอย
เพริศพร้อม
ยืนยง พระชนม์แฮ
เทิดไท้ถวายพระพร

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า ราชบัณฑิต ภาคีสมาชิก คณะกรรมการวิชาการ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน

(คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ราชบัณฑิต ประพันธ์)

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

***ขอแสดงความยินดีในโอกาสที่ ศาสตราจารย์กิตติคุณศักดิ์ดา ศิริพันธุ์ ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาฟิสิกส์ ได้รับพระราชทาน**ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์**จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๒ และขอแสดงความยินดีกับศาสตราจารย์ ดร.เรีนฤทัย ลัจจพันธุ์ ภาควิชาชีววิทยา สำนักศิลปกรรม ประเภทวิชาวรรณศิลป์ สาขาวิชาวรรณกรรมร้อยแก้ว ได้รับการยกย่องให้เป็น**อาจารย์ดีเด่น**จากที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) ประจำปี ๒๕๕๒

***ศูนย์บริการวิชาการร่วมกับกองศิลปกรรม จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “สื่อมวลชนกับการใช้ราชาศัพท์” ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ณ ห้องอัมรินทร์ โรงแรม เอส.ดี. อเวนิว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมรับฟังแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาและศึกษาหลักเกณฑ์การใช้ราชาศัพท์ที่ถูกต้อง และรวบรวมประเด็นปัญหาในการใช้ราชาศัพท์ที่พบจากสื่อทุกแขนง ตลอดจนปัญหาที่สื่อมวลชนพบในการปฏิบัติงานมาอธิบายไขปัญหาต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การใช้ราชาศัพท์ ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา บริสุทธิ์ นายกราชบัณฑิตยสถาน ให้เกียรติเป็นประธานในการประชุม ผู้ร่วมประชุมส่วนใหญ่เป็นผู้แทนสื่อมวลชนทุกแขนงที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการใช้ภาษาก่อนออกอากาศและเผยแพร่ ตลอดจนผู้แทนจากบริษัทผู้รับจ้างผลิตสื่อเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบให้ด้านการใช้ภาษาเพื่อการผลิต รวมทั้งสิ้น ๑๒๐ คน

อนึ่ง การจัดงานครั้งนี้เป็นการต่อเนื่องจากการประชุมทางวิชาการเรื่อง “สื่อมวลชนกับการใช้ราชาศัพท์” ครั้งที่ ๑ ซึ่งจัดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากเรื่องราชาศัพท์เป็นเรื่องเฉพาะทางและมีได้เป็นภาษาที่ใช้สื่อสารอยู่ในชีวิตประจำวัน จึงจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ความรู้ไม่ขาดตอน และเพื่อให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของราชาศัพท์ และใช้ราชาศัพท์ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ รวมถึงเพื่อให้สื่อมวลชนได้นำความรู้ที่ได้จากการประชุมไปใช้ในการปฏิบัติงาน

สรุปบรรยายเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัย ของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

- วันพุธที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาย โพธิ์ลีตา ภาคีสมาชิก ประเภทวิชาปรัชญา สาขาวิชาอภิปรัชญาและญาณวิทยา บรรยายเรื่อง “มิติทางสังคมและวัฒนธรรมแห่งความรุนแรง” ความโดยสรุปว่า สิ่งที่เราเรียกว่าเป็นความรุนแรงนั้นมีความหมายกว้าง ครอบคลุมการกระทำ หรือการไม่กระทำมากมาย ที่มีผลหรือน่าจะมีผล ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสุขภาพทางกาย จิตใจ ชีวิต รวมถึงพัฒนาการ และสิทธิที่พึงมีพึงได้ของผู้ถูกทำ หรือของตัวผู้ทำความรุนแรงเอง ในรายงานระดับโลกว่าด้วยความรุนแรงกับสุขภาพ องค์การอนามัยโลก ให้ความหมายความรุนแรงไว้อย่างครอบคลุม ว่า คือ “การใช้กำลังหรืออำนาจ ที่บุคคลจงใจกระทำต่อตัวเอง ต่อผู้อื่น หรือต่อกลุ่มคนหรือชุมชน และการกระทำเช่นนั้นได้ก่อให้เกิด หรือน่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ชีวิต จิตใจ หรือทำให้เกิดพัฒนาการที่ผิดเพี้ยนไป หรือเป็นการละเมิดสิทธิอันพึงมีของผู้หนึ่ง การใช้กำลังนั้น ไม่ว่าจะลงมือทำจริง ๆ หรือเพียงแค่ว่าจะทำ ก็ถือเป็นความรุนแรงด้วย”

ความรุนแรงนั้นมีหลายรูปแบบ แต่เราอาจจำแนกง่าย ๆ ตามประเภทของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) ความรุนแรงที่บุคคลทำต่อตนเอง เช่น การฆ่าตัวตาย การทำร้ายตัวเอง ด้วยประการต่าง ๆ

(๒) ความรุนแรงระหว่างบุคคลหรือที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น การทะเลาะวิวาทระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงในหน่วยงาน

(๓) ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคน เช่น การต่อสู้ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ หรือระหว่างกลุ่มชนที่มีอุดมคติทางการเมือง ศาสนา หรือวัฒนธรรมต่างกัน

ความรุนแรงแต่ละประเภทที่กล่าวข้างต้น เกี่ยวข้องกับการกระทำรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑. ความรุนแรงทางร่างกาย ได้แก่ การทำร้ายตัวเองหรือผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย หรือเสียชีวิต

๒. ความรุนแรงทางเพศ หมายถึง การกระทำที่มีเป้าหมายทางเพศทุกอย่างที่ผู้ตกเป็นเหยื่อไม่ได้เต็มใจ หรือไม่ยินยอม ไม่ว่าจะเป็นการลวนลามด้วยประการต่าง ๆ หรือการหว่านล้อม ล่อลวง หรือใช้กำลังบังคับเพื่อมีเพศสัมพันธ์ ก็ตาม รวมถึงการทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น การบังคับค้าประเวณี การกดขี่กีดกัน

๓. ความรุนแรงทางจิตใจ ได้แก่ การพูด การกระทำ (หรือไม่ทำ) ด้วยประการต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ วิตกกังวล เครียด หรือซึมเศร้า

๔. การละเมิดสิทธิ ด้วยการเลือกปฏิบัติ หรือปิดกั้นบุคคลจากการมีหรือการใช้สิทธิอันพึงมีพึงได้ของเขา

มาตรการแก้ปัญหาความรุนแรงที่มีประสิทธิภาพ ควรเป็นมาตรการที่เป็นองค์รวม ให้ความสำคัญแก่ปัจจัยที่อาจนำไปสู่ความรุนแรง ตั้งแต่ระดับบุคคล ความสัมพันธ์ ชุมชน ไปจนถึงระดับสังคมและวัฒนธรรมไปพร้อมกัน ดังนี้

๑. ระดับบุคคล ควรมุ่งปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่ไม่รุนแรงในกลุ่มเด็กและวัยรุ่นทั่วไป เพื่อพวกเขาจะได้ไม่เป็นผู้กระทำรุนแรง ทั้งต่อผู้อื่นและต่อตัวเอง ขณะเดียวกันก็จะได้มีทักษะในการหลีกเลี่ยงความรุนแรงได้ สิ่งหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์มากในระดับบุคคลนี้คือ การสร้างทัศนคติแบบเข้าใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมองคนอื่นในแง่ดี ทัศนคติเช่นนี้จะช่วยลดความขัดแย้ง และยอมรับความแตกต่างของคนอื่นได้ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือมากกว่าความขัดแย้งและความรุนแรง ประการที่ ๒ ควรมุ่งให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ตกอยู่ในภาวะความรุนแรงหรือเสี่ยงต่อความรุนแรง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งในฐานะผู้ก่อและผู้รับผลของความรุนแรง มาตรการนี้อาจต้องการบุคคลหรือหน่วยงานที่ผู้

เชี่ยวชาญในด้านการจัดการความรุนแรงโดยเฉพาะ

๒. ระดับความสัมพันธ์ ควรมุ่งให้คนรู้จักสร้างและจัดการความสัมพันธ์กับครอบครัว ในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัว ในโรงเรียน และสถานที่ทำงาน นอกจากนี้ ควรเน้นกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนละ เลิก อบายมุข ยาเสพติด และการดื่มสุรา เพราะมีการศึกษาจำนวนมากชี้ว่า สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

๓. ระดับชุมชน ควรมุ่งทำให้คนในชุมชนตระหนักในภัยคุกคามจากความรุนแรง ให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และเฝ้าระวังไม่ให้โอกาสที่ความรุนแรงในรูปของอาชญากรรม หรือการทะเลาะวิวาท จะเกิดขึ้นได้ รูปแบบของกิจกรรมอาจเป็นการรณรงค์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน โดยใช้สื่อมวลชนที่มีอยู่ ดำเนินการลดปัจจัยเสี่ยงและพื้นที่เสี่ยงที่จะนำไปสู่ความรุนแรง เช่น สถานบันเทิง บ่อน และแหล่งอบายมุขต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็เพิ่มพื้นที่ดี เช่น สวนสาธารณะ ห้องสมุด สนามกีฬา จัดให้มีการเฝ้าระวังความรุนแรงโดยคนในชุมชนร่วมมือกัน และให้มีกลไกภายในสังคมเพื่อจัดการความขัดแย้งทุกระดับ โดยใช้หลักสามถันนี้เป็นสำคัญ

๔. ระดับสังคมวัฒนธรรม ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อการขับเคลื่อนสู่สังคมที่ไร้ความรุนแรง ลดความความเกลียดชังและความขัดแย้ง การขับเคลื่อนในระดับมหภาคเช่นนี้จะต้องประสานพลังจาก ๓ ด้านไปพร้อมกัน คือ การขับเคลื่อนความรู้ การขับเคลื่อนนโยบาย และการขับเคลื่อนสังคมวัฒนธรรม

- วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ภาติสภาคีสมาชิก ประเภทวิชาปรัชญา สาขาวิชาอภิปรัชญาและญาณวิทยา บรรยายเรื่อง “ความก้าวร้าว : การทำร้ายผู้อื่นและพฤติกรรมต่อต้านสังคม” ความโดยสรุปว่า ความก้าวร้าวมีการแสดงออก ๒ รูปแบบ คือ ความก้าวร้าวเพราะรู้สึกเป็นศัตรู (hostile aggression) ซึ่งเกิดจากอารมณ์ เช่น ความโกรธ และความตั้งใจที่จะทำร้าย และความก้าวร้าวเพื่อเป้าหมายอื่น (instrumental aggression) ซึ่งเป็นช่องทางสู่เป้าหมายอื่น มีทฤษฎีเกี่ยวกับความก้าวร้าวกว้าง ๆ ๓ ทฤษฎี คือ ทฤษฎีสัญชาตญาณ (instinct) ซึ่งเป็นความคิดของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) และคอนราด ลอเรนซ์ (Konrad Lorenz) ซึ่งเสนอว่าพลังความก้าวร้าวจะสะสมจากภายในเหมือนน้ำสะสมหลังเขื่อน แม้มีหลักฐานสนับสนุนทฤษฎีนี้ แต่ความก้าวร้าวก็ถูกภาวะทางชีวภาพกระทบโดยการสืบทอดทางยีน โดยเคมีในเลือดและโดยสมองส่วนที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีที่ ๒ คือ ความคับข้องใจ (frustration) ซึ่งทำให้เกิดความโกรธและความรู้สึกเป็นศัตรู ถ้ามีสัญญาณความก้าวร้าว ความโกรธดังกล่าวจะยั่วให้ก้าวร้าว ความคับแค้นมิได้เกิดจากตัวความขาดแคลน (deprivation) เอง แต่เกิดจากช่องว่างระหว่างความคาดหวังและผลที่ได้หรือความสำเร็จ หวังมากและไม่สมหวังทำให้คนต่อต้านมากกว่าไม่หวังและไม่ได้ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning) ถือว่าความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เรียนรู้มา โดยอาศัยประสบการณ์และการสังเกตคนอื่นว่าสำเร็จหรือไม่ บางครั้งเราได้เรียนรู้ว่าความก้าวร้าวสร้างผลดี การเรียนรู้ทางสังคมทำให้ครอบครัววัฒนธรรมย่อย และสื่อมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าว

จากการศึกษาด้วยวิธีสหสัมพันธ์ (correlational) และการทดลอง (experimental) ได้ผลตรงกัน ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ความรุนแรงจะพิจารณาจาก (๑) สร้างพฤติกรรมให้รุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่คนที่ถูกยั่ว (๒) ลดความไวของความรู้สึก (desensitizes) ทำให้ชินชาต่อความก้าวร้าว และเปลี่ยนการรับรู้ความเป็นจริง ผลที่ได้ ๒ ประเด็นนี้มีความคล้ายกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการดูสื่อลามกอนาจาร ซึ่งสามารถเพิ่มความรุนแรงของชายที่มีต่อผู้หญิง และปิดเบือนการรับรู้ปรัชญาของผู้หญิงที่มีต่อการถูกบังคับทางเพศ ความก้าวร้าวเป็นจำนวนมากกระทำโดยกลุ่มคน เหตุการณ์ที่ยั่วยุบุคคลสามารถยั่วกลุ่มด้วย กลุ่มเพิ่มความก้าวร้าวโดยการกระจายความรับผิดชอบ (diffusing responsibility) และทำให้พฤติกรรมรุนแรงสุดโต่งขึ้น (polarizing action)

เราจะลดความก้าวร้าวได้อย่างไร? ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เสนอให้ควบคุมความก้าวร้าวโดยใช้การต่อต้านตัวแปรที่ยั่วโดยการลดการกระตุ้นที่ไม่ดี (aversive stimulation) ด้วยการให้รางวัลและสร้างตัวแบบที่ไม่ก้าวร้าว และโดยการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เข้ากับก้าวร้าว อย่างไรก็ตาม มีตัวอย่างของการใช้ทฤษฎี Catharsis ที่ได้ผลคือ สังคมอินเดียที่ใช้วิธีนี้สร้างพฤติกรรมและเจตคติแบบอหิงสา ตามที่ทราบอยู่แล้วว่าท่านมหาตมา คานธี เป็นมหาบุรุษที่เป็นต้นแบบของการต่อสู้เพื่ออิสรภาพของอินเดียที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษด้วยวิธีอหิงสา และสังคมอินเดียก็เป็นสังคมที่ค่อนข้างสงบ มีการทำสงครามน้อยครั้ง ชาวอินเดียที่เป็นมั่งคั่งมีวิริยคุณไม่น้อย เป็นสังคมที่ค่อนข้างจะไม่มีมีความรุนแรงมากเมื่อเทียบกับสังคมอื่น เช่น ญี่ปุ่น เยอรมนีสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทฤษฎี Catharsis มีความเชื่อว่าเราสามารถลดความก้าวร้าวโดยการให้ระบายความก้าวร้าวออก ด้วยวิธีแสดงความก้าวร้าวหรือชมผู้อื่นแสดงความก้าวร้าว เช่น ดูมวย ดูหนัง แต่ในทางจิตวิทยาสังคมพบว่า การแสดงความก้าวร้าวและยิงผู้อื่นแสดงความก้าวร้าวทำให้คนยิ่งก้าวร้าวขึ้น กรณีของอินเดียเป็นกรณีที่แสดงว่าทฤษฎี Catharsis ใช้ได้ผล เพราะสังคมอินเดียมีการแสดงละครที่เกี่ยวข้องกับสงครามหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง มหาภารตะ ภารทศศึก หรือรามเกียรติ์ คนอินเดียจำนวนมากดูละครที่เกี่ยวข้องกับสงครามจนแทบเรียกได้ว่าจำจนขึ้นใจ จุดเด่นของสงครามมหากาพย์ของอินเดียคือ อินเดียใช้เรื่องราวในการทำสงครามสอนศีลธรรมให้แก่ชาวอินเดีย ในภทศศึกดาพระกฤษณะใช้วิธีสนทนารามกับบอรชุน เพื่อกระตุ้นให้บอรชุนทำหน้าที่นักรบต่อสู้กับญาติซึ่งผิดศีลธรรม แต่ในระหว่างการสนทนาราม พระกฤษณะสอนศีลธรรมอย่างลึกซึ้งแก่ชาวอินเดีย อินเดียจึงมีวัฒนธรรมที่ใช้ religiotainment หรือศาสนาบันเทิงในการสอนประชาชนให้บรรลุธรรม ซึ่งได้ผลดีมาก ชาวอินเดียรักสัตว์ รักสันติ มีวัฒนธรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมอหิงสา ท่านมหาตมา คานธี เป็นผู้ที่ย่านภทศศึกตลอดเวลาที่ต่อสู้กับรัฐบาลอังกฤษด้วยวิธีอหิงสา ดังนั้น บทเรียนจากอินเดียคือ การใช้วิธีผูกเรื่องในสงครามแล้วใช้ความบันเทิงสอนศีลธรรม

● วันพุธที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง บรรยายเรื่อง “เทลิวิชั่นหลังแลหน้าสังคมเศรษฐกิจไทย : วิฤตการณ์ของปัญหาและทางออก” ความโดยสรุปว่า ประเทศไทยเคยเป็นสังคมที่มีความสงบสุข เป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แม้ว่าการพัฒนาการทางเศรษฐกิจจะอยู่ในขั้นล้าหลังอยู่บ้างก็ตาม แต่ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและสังคมที่มีความสงบสุขก็สามารถเลี้ยงประชากรทั้งประเทศให้มีความร่มเย็นสงบสุขได้ อย่างไรก็ตาม หลัง พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้นมา จำนวนประชากรของไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ จากจำนวนประมาณ ๑๘ ล้านคน เพิ่มขึ้นเป็น ๓๕ ล้านคนใน พ.ศ. ๒๕๑๓ และ ๕๖ ล้านคนใน พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งในระยะหลังจำนวนประชากรได้เพิ่มในอัตราที่ชะลอตัว และมีประมาณ ๖๓ ล้านคนใน พ.ศ. ๒๕๕๐ ในด้านของการพัฒนา กระทั่งเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ใช้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมแบบเปิดกว้าง ซึ่งได้ช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันเศรษฐกิจของประเทศก็ต้องพึ่งพาต่างประเทศมากขึ้น และเผชิญปัญหาความผันผวนทางเศรษฐกิจมากขึ้น ในด้านของชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนพบว่ามีแตกต่างกันมากขึ้น เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้และเกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น โดยมีประเด็นสำคัญคือ

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจที่ขาดความสมดุลและปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมในสังคม
  ๒. ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารกับความต้องการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนและปัญหาความขัดแย้งในสังคม
  ๓. ปัญหาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมกับปัญหาคุณภาพของนักการเมืองและคุณภาพของประชากร
  ๔. บทบาทของรัฐบาลในการแก้ปัญหาความไม่เป็นธรรมและความขัดแย้งในสังคม
- การหาทางออกจากวิฤตการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นต้องเน้นเฉพาะการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว คือ

๑. การแก้ปัญหาเศรษฐกิจในระยะสั้น ประกอบด้วย สร้างเสถียรภาพทางการเมือง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการส่งออก กระตุ้นการใช้จ่ายและการลงทุนภายในประเทศ ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

๒. การแก้ปัญหาเศรษฐกิจในระยะยาว ประกอบด้วย สร้างระบบการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่เป็นธรรมและเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการส่งออกและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยเน้นฐานการผลิต เน้นด้านการศึกษา และการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมให้เข้มแข็ง โดยเน้นด้านการศึกษา และด้านวินัย คุณธรรม ความดี เน้นผลประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก ปฏิรูประบบการเก็บภาษีที่เป็นธรรมควบคู่กับการจัดระบบสวัสดิการที่มีประสิทธิภาพ นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ แก้ไขปัญหาความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนมากกว่าคำนึงถึงเพียงความเจริญเติบโตในอัตราที่สูงและการพึ่งพาเศรษฐกิจต่างประเทศ อนึ่งหัวใจสำคัญของการแก้ปัญหาอยู่ที่คุณภาพของผู้นำและคุณภาพของประชากร ในขณะที่เดียวกันการสร้างความยุติธรรมและความสงบในสังคมขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจเป็นสำคัญ แนวทางในการแก้ปัญหาครั้งนี้

๑. พัฒนาคุณภาพของประชากรให้เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต ชำจัดการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองและข้าราชการด้วยการสร้างระบบบรรณาภิบาลทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

๒. สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม พัฒนาความสามารถทางเศรษฐกิจด้วยการแข่งขันที่เป็นธรรม มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ ลงทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๓. มีระบบการกำหนดอัตราผลตอบแทนหรือราคาปัจจัยการผลิตที่เป็นธรรม การกระจายความเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือการเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิตอย่างเป็นธรรม เช่น การปฏิรูปที่ดิน การถือครองที่ดินในรูปของโฉนดชุมชน ชำจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจ มีระบบภาษีและการใช้จ่ายของรัฐที่เป็นธรรม

๔. สร้างระบบสังคมที่มีความเอื้ออาทรและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีระบบสวัสดิการที่ช่วยเหลือผู้ที่ยากจนตนเองไม่ได้ สร้างระบบสวัสดิการที่มีประสิทธิภาพและจัดการสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นและเดินหน้าต่อไปได้นั้น ในระยะแรกจะต้องเริ่มด้วยระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ มีผู้นำที่มีคุณภาพ มีหลักธรรมาภิบาลในการทำงานและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระบอบประชาธิปไตย ถ้าเราสามารถยกระดับคุณภาพของพลเมืองให้สูงขึ้นตามแนวทางที่กล่าวมาแล้วคุณภาพของพลเมืองจะเป็นพลังสำคัญในการแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ ความหวังจะอยู่กับเด็กและคนรุ่นต่อไป ถ้าเราเริ่มต้นในวันนี้ภายในระยะเวลา ๒๕ ปี ข้างหน้า เราจะได้เห็นสังคมไทยที่มีความเข้มแข็งและมีความร่มเย็นสงบสุข

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ เอกเจริญ ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง บรรยายเรื่อง “ปัญหาหนี้ในระบบในสังคมไทย” ความโดยสรุปว่า สังคมไทยในปัจจุบันอยู่ในช่วงที่กำลังประสบปัญหามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม ปัญหาเหล่านี้แตกแขนงออกไปเป็นปัญหาย่อยให้รัฐบาลต้องตามแก้ไขอยู่เป็นจำนวนมากหนึ่งในบรรดาปัญหาที่รัฐบาลกำลังพยายามดำเนินการแก้ไขคือปัญหาหนี้ในระบบ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความยากจนของประชาชน และนำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำความผิดทางอาญา เรื่องเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย ปัญหานี้มีปัญหาคือเกิดขึ้นใหม่แต่อย่างไร หากแต่เป็นปัญหาที่มีอยู่คู่สังคมไทยมาเป็นเวลาช้านานแล้ว เพียงแต่ยังไม่มีการนำมากล่าวถึง

หรือหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญ คำว่า นั้นนอกระบบ นั้นเป็นคำที่ใช้กันอยู่ทั่วไปตามความเป็นจริงในปัจจุบัน แต่ในกฎหมายนั้นยังไม่พบว่ามีคำจำกัดความว่านนั้นนอกระบบคืออะไร อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการหรือบุคคลต่าง ๆ ให้ความหมายของนนั้นนอกระบบ และหนึ่งในระบบ สรุปความได้ว่านนั้นนอกระบบ เป็นหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเงินกันเองในระหว่างประชาชน โดยไม่ได้กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน หรือกล่าวอีกนัยก็คือ เป็นหนี้ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกับหนี้ในระบบที่หมายถึงหนี้เงินกู้จากการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน

ในทางกฎหมายแล้วบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันที่เข้ามารับบทบาทเป็นกลไกในการรองรับและควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เป็นเจ้าของหนี้เงินกู้มิให้มีการเอาเปรียบลูกหนี้มากจนเกินสมควรนั้น โดยพื้นฐานก็คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปที่กำหนดนิติสัมพันธ์ของเอกชนซึ่งเป็นคู่สัญญาที่มีสถานะที่เท่าเทียมกันในสายตาของกฎหมาย บทบัญญัติในเรื่องกู้ยืมเงินนั้นปรากฏอยู่ในมาตรา ๖๕๓ ถึงมาตรา ๖๕๖ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม ๔ มาตรา ซึ่งหากพิจารณาจากบทบัญญัติเหล่านี้แล้วก็จะพบว่ามิใช่หนี้สำคัญ ๆ อยู่ ๔ เรื่องด้วยกัน ได้แก่ (๑) หลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงิน (๒) หลักเกณฑ์ในการชำระหนี้เงินกู้ (๓) ดอกเบี้ย (๔) การตกลงรับของแทนเงินกู้ ในเรื่องผลของการใช้บังคับของสัญญากู้ยืมเงินนั้น กฎหมายกำหนดไว้ว่า การให้กู้ยืมเงินเกินกว่า ๒,๐๐๐ บาทขึ้นไป จะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ลงลายมือชื่อผู้กู้ยืม ซึ่งหากเพิกเฉยไม่ทำตามแล้ว ต่อมาหากปรากฏว่าผู้กู้ยืมไม่ยอมชำระเงินกู้คืน ผู้ให้กู้จะต้องฟ้องต่อศาลเพื่อบังคับให้ผู้กู้ยืมคืนเงินไม่ได้ แม้ว่าจะได้ความว่าผู้กู้ยืมมีเจตนาโกงก็ตาม และหากไปบังคับกันทางอื่นซึ่งนอกเหนือวิถีทางตามกฎหมายแล้ว เช่นการทำร้ายร่างกายผู้กู้ยืมหรือหยิบฉวยเอาทรัพย์สินของผู้กู้ยืมมา ผู้ให้กู้ย่อมมีความผิดทางอาญา อย่างไรก็ตามหากปรากฏว่าผู้กู้ยืมยอมชำระหนี้เงินกู้ที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือให้แก่ผู้ให้กู้ไปแล้วเช่นนี้ ผู้กู้ยืมก็ไม่สามารถเรียกเงินกู้ที่ชำระไปแล้วคืนได้ เพราะถือว่าการทำสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดหนี้เงินกู้ตามกฎหมายจริง และหากพิจารณาถ้อยคำตามตัวบทกฎหมายแล้ว บทบัญญัติที่กำหนดเพียงแต่ว่า หากผู้กู้ยืมยังไม่ชำระหนี้เงินกู้ ผู้ให้กู้ก็ไม่สามารถฟ้องศาลเรียกเงินกู้ได้เท่านั้น สำหรับอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเงินกู้ที่ผู้ให้กู้จะสามารถเรียกได้ตามกฎหมายนั้น โดยปกติหากเป็นการกู้ยืมเงินในระหว่างประชาชนคนธรรมดาด้วยกันแล้ว การคิดดอกเบี้ยย่อมขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันของคู่สัญญา แต่ก็จะต้องไม่สูงเกินกว่าเพดานแห่งอัตราดอกเบี้ยตามที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ ไม่เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี หรือร้อยละ ๑.๒๕ ต่อเดือน

รัฐบาลได้มีการวางนโยบายที่จะแก้ไขปัญหานี้อย่างกล่าวคือ ในสมัยที่ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งในช่วงนั้น (พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๔) กระทรวงมหาดไทยเปิดให้คนจนลงทะเบียนและคัดแยกประเภทปัญหา โดยส่งเฉพาะปัญหาที่ต่าง ๆ ของประชาชนต่อให้กระทรวงการคลัง และกระทรวงการคลังได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหานี้ภาคประชาชนขึ้น ต่อมาในช่วงของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญเรื่องนี้โดยมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รัฐบาลโดยการนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี มีนโยบายในการแก้ไขปัญหานี้ลึกลงมาประชาชน โดยเฉพาะหนี้นอกระบบ ซึ่งถือเป็นภารกิจจำเป็นเพื่อช่วยเหลือให้ประชาชนที่มีหนี้นอกระบบเข้าเป็นหนี้ในระบบ โดยเปิดโอกาสให้เข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบสถาบันการเงินในเครือข่ายของรัฐได้ง่ายขึ้น อันเป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ของประชาชนที่สูงมากเกินปกติ เพื่อให้มีเงินเหลือเพียงพอสำหรับรายจ่ายที่จำเป็นและมีเงินเหลือออมในที่สุด ทั้งนี้สิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบคือประชาชนมีเงินเหลือเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นหรือมีเงินคงเหลือไว้เพื่อเป็นการเก็บออม นอกจากนี้ โครงการนี้ยังรวมถึงโครงการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพของผู้มีปัญหานี้สินให้มีความเข้มแข็งและสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มีการดำรงชีพภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและกระตุ้นประชาชนให้มีการออมเงินเพื่อรักษาวิญทางการเงิน อันเป็นรากฐานที่สำคัญของครอบครัวและประเทศชาติ แต่โครงการแก้ไขหนี้นอกระบบนั้นดูเหมือนว่าจะยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่ไม่ว่าจะมองในเชิงของ

ข้อเท็จจริงหรือในเชิงกฎหมาย จึงควรจะมีการบัญญัติกฎหมายออกมาเพื่อแก้ไขหรือเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะว่าลูกหนี้ในสัญญากู้ยืมเงินนั้นสามารถเป็นผู้เสียหายในทางอาญาได้โดยไม่ต้องว่าตนคุณสมบัติการเป็นผู้เสียหายในทางนิติบัญญัติ ดังที่ปรากฏเป็นแนวคำพิพากษาของศาลอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะทำให้กฎหมายสารบัญญัติมีผลใช้บังคับได้โดยไม่ต้องติดขัดในด้านของวิธีบัญญัติแล้ว ยังเป็นการทำให้บรรลุปเป้าหมายในการคุ้มครองลูกหนี้ผู้กู้ยืมตามเจตนารมณ์แห่งการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้อีกด้วย นอกจากการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ได้เสนอแนะมาแล้วในข้างต้น ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐบาลควรที่จะดำเนินนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนด้วยการจัดหาแหล่งเงินกู้ที่มีระดับความเข้มงวดในการปล่อยหนี้เงินกู้ที่ต่ำกว่าระดับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หลักในการคิดคำนวณดอกเบี้ยไม่ควรจะสูงมากนัก โดยธนาคารของรัฐหรือแหล่งที่รัฐจัดหาเพื่อการปล่อยเงินกู้นั้นควรที่จะคำนึงถึงสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ด้วย เพราะหากปล่อยให้เกิดขึ้นนอกระบบแล้วการแก้ไขปัญหานั้นเกิดจากหนี้นอกระบบนั้นอาจจะมีขั้นตอนที่ถูกต้องเพราะมีใช้การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ถึงแม้ว่าจะเป็นหนทางที่ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้อยู่ไม่น้อยก็ตาม นอกจากการจัดหาแหล่งเงินกู้ที่มีลักษณะพิเศษดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว รัฐบาลควรที่จะดำเนินนโยบายในการเสริมสร้างสวัสดิการให้มีความครบครันและเพียงพอเหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ โดยให้สามารถเข้าถึงได้ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ตัวอย่างของสวัสดิการที่รัฐควรจะต้องให้มีหรือส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น เช่น สวัสดิการในการรักษาพยาบาล สวัสดิการสำหรับผู้มีร่างกายพิการหรือผู้สูงอายุ เพราะเมื่อประชาชนได้รับสวัสดิการเหล่านี้แล้วยังคงและมีประสิทธิภาพแล้วก็จะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาใช้ในส่วนนี้อีก นโยบายเช่นนี้จึงน่าจะช่วยให้ปัญหาการเป็นหนี้สินได้อีกทางหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันที่มีความสำคัญที่สุดที่จะช่วยป้องกันปัญหาเรื่องหนี้สินนอกระบบคือ การที่ประชาชนนั้นสามารถดำเนินชีวิตของตนเองได้ โดยรู้จักประมาณตนและมีความเพียงพอในการใช้จ่ายใช้สอย เพื่อมิให้เกิดความเดือดร้อนหรือความจำเป็นในการกู้หนี้ยืมสิน ทั้งนี้รัฐบาล ควรจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในประเทศน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการปลูกฝังให้คนไทยมีความพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ และรู้จักประมาณตน ตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สำนักวิทยาศาสตร์

- วันพุธที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. สันตติ์ โรจนสุนทร ราชบัณฑิต ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “มาตรฐาน Global G.A.P.” ความโดยสรุปว่า มาตรฐาน Global G.A.P. เน้นผลิตผลที่เป็นสิ่งที่ดีจากฟาร์ม ส่วนใหญ่จะเป็นอาหาร ผัก ผลไม้ กาแฟ ชา ปศุสัตว์ สัตว์ปีก สัตว์น้ำ ตลอดจนไม้ดอกและไม้ประดับ และมาตรฐานการผลิตอาหารสัตว์ เริ่มต้นมาจากมาตรฐานยุโรปที่เรียกว่า EUREPGAP ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับทั่วโลกมากกว่ามาตรฐานใด ๆ ดังนั้น มาตรฐาน Global G.A.P. จึงเป็นมาตรฐานอ้างอิงสำหรับตลาดโลก ปัจจุบันมีประเทศกว่า ๘๐ ประเทศในทุกทวีป การออกมาตรฐานใบรับรองจะออกโดยหน่วยงานอิสระ ปรับให้เหมาะสมกับแต่ละภูมิภาค จะมีการตรวจสอบประจำปีและจะไม่มีการแจ้งล่วงหน้าก่อนตรวจรากฐานที่สำคัญ คือ GAP (Good Agricultural Practice) หรือระบบเพาะปลูกที่ดี เป็นระบบการจัดการด้านการผลิตทางการเกษตรที่มีความสำคัญ มีการผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง โดยมีแหล่งน้ำและพื้นที่เพาะปลูกที่ดี ใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย มีการเก็บรักษาและขนย้ายผลิตผลที่ดี ผลิตให้ปลอดภัย มีคุณภาพดี ดูแลการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว และมีการบันทึกข้อมูลตลอดจนระบบตรวจสอบที่เหมาะสม

ระบบ HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point) เป็นการวิเคราะห์อันตรายและจุดควบคุมวิกฤติ ในกระบวนการผลิตอาหารระบบนี้ใช้กำหนดและป้องกันอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพที่อาจมีอยู่ในอาหารตลอดกระบวนการผลิต

ระบบ GMP (Good Manufacturing Practice) เป็นระบบที่ควบคุมการผลิตอาหาร ในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม ตลอดจนกระบวนการคัดบรรจุ

เป็นการผลิตที่ต่ออย่างมีคุณภาพที่ตรวจสอบได้ โครงการหลวงให้ความสำคัญกับคุณภาพ และมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ แม้การผลิตจะมาจากชาวเขาก็ตาม โดยเริ่มต้นจากการ GAP, GMP และ HACCP ของประเทศไทย ซึ่งได้จัดทำโครงการวิจัยคือ “โครงการพัฒนาคุณภาพอาหารเพื่อการส่งออก : กรณีโครงการหลวง” โดยสภาวิจัยแห่งชาติให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ

- วันพุธที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ **ศาสตราจารย์ ดร. พญ.ศศิธร ผู้กฤตยาคามิ** ภาควิชาสัตวบาล ภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ บรรยายเรื่อง “Primaquine ยาต้านมาลาเรีย”
- วันพุธที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ **ศาสตราจารย์ ดร. มนุวดี หังสพฤกษ์** ราชบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาสมุทรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “สมุทรศาสตร์กับการขุดเจาะปิโตรเลียมในทะเล”

ศาสตราจารย์ ดร. วิชัย รวีตระกูล ราชบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาเคมี บรรยายเรื่อง “การศึกษาทางเคมีและฤทธิ์ทางชีวภาพของพืชในวงศ์ *Dasydaschalon (Annonaceae)*” และ **ศาสตราจารย์ ดร. สวัสดิ์ ตันตระรัตน์** ราชบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การประเมินคุณภาพผลงานวิจัยเชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ปี ๒๕๕๒”

สำนักศิลปกรรม

- วันอังคารที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ **นายชนก สาคกริ** ภาควิชาศิลปกรรม บรรยายเรื่อง “วงดนตรี ๓ พิน” ความโดยสรุปว่า วงดนตรี ๓ พิน เป็นแนวคิดของผู้บรรยายที่นำเครื่องดนตรีต่างชาติคือ พิณกู่เจิง พิณพม่า มาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีไทยคือ ซิม (พิณมีเลื้อ) พบว่าเสียงของเครื่องดนตรีดังกล่าวมีสำเนียงความไพเราะที่กลมกลืนกันและมีสีสันทันที่แปลกใหม่ และได้แต่งทำนองเพลงใหม่เพลงหนึ่ง โดยจินตนาการถึงยอดดอยสูงแห่งหนึ่งท่ามกลางขุนเขาที่งดงามและสงบเงียบปกคลุมไปด้วยละอองหมอกและอากาศหนาว ทันใดก็เกิดพายุหิมะอย่างรุนแรง ใช้เสียงกรีดสายของพิณกู่เจิงอย่างเกรี้ยวกราดแทนเสียงพายุ จนดอกเหมยที่บ้านสะพรั่งต้องซบเซาลง เมื่อพายุหิมะสงบลง ดอกเหมยจึงค่อยผลิบานอีกครั้ง สรรพสิ่งทั้งหลายบนยอดดอยจึงกลับมีชีวิตและงดงามดังเดิม กระจอกป่าจึงเริ่มออกหากิน (ใช้เสียงซิมตีซึ่อย่างต่อเนื่องรวดเร็วแทนการเคลื่อนไหวของกระจอก) จากนั้นคาราวานภูเขาที่หลบซ่อนพายุหิมะก็เริ่มเดินทางกลับบ้าน (เครื่องดนตรีทุกชิ้นเริ่มบรรเลงทำนองช้าแทนการระหกระเหินเหนียวล้า) เมื่อผ่านดงดอกเหมยที่บ้านสะพรั่งคนในกองคาราวานจึงเกิดความสุขใจ (ทำนองดนตรีเปลี่ยนเป็นอ่อนหวานอ้อมเอิบใจ) บางคนรำพึงถึงคนรักที่บ้าน (มีการขับร้องประกอบทำนอง) เมื่อเดินทางกลับเหยียบเขา สรรพสิ่งทั้งหลายจึงสงบสุขอีกครั้ง ทั้งให้ดอกเหมยบานทั่วหล้าเหมือนผู้บรรยายได้ตั้งชื่อเพลงจากจินตนาการดังกล่าวว่า “สายหมอกดอกเหมย” และแต่งคำร้องประกอบภายหลังจากไปบรรเลงดนตรีในรายการ ๙ วันใหม่ โดยได้เพิ่มซอด้วง ซออู้ และซอขลุ่ย ร่วมบรรเลงผสมด้วย นอกจากนี้ ผู้บรรยายยังได้กล่าวถึงตำแหน่งการวางเครื่องดนตรีของวงดนตรี ๓ พิน เพื่อความสวยงามและเสียงของเครื่องดนตรีกลมกลืนว่ามี ๒ กรณี คือ ในกรณีที่บรรเลงเฉพาะพิณกู่เจิง พิณพม่า และซิม ตำแหน่งของพิณพม่าควรอยู่ตรงกลาง พิณกู่เจิงอยู่ด้านซ้ายของผู้ชม และซิมอยู่ด้านขวาของผู้ชม ส่วนกรณีบรรเลงร่วมกันเป็นวงอาจวางพิณพม่าไว้มุมซ้ายหรือกลางเวทีก็ได้ตามเหมาะสม พิณกู่เจิงและซิมอาจวางสลับด้านกันได้ แต่ควรวางให้เฉียงเข้าหาส่วนกลาง เพื่อให้วงดนตรี ๓ พินมีมิติโค้งเว้าสวยงาม

รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ดำรงค์เลิศ ภาควิชาวรรณศิลป์ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ บรรยายเรื่อง “เพลงแห่งฤดูใบไม้ร่วง” ความโดยสรุปว่า “เพลงแห่งฤดูใบไม้ร่วง” เป็นชื่อบทกวีภาษาฝรั่งเศสว่า “Chanson d’automne” ของปอล เวอร์แลน (Paul Verlaine) ซึ่งมีชีวิตระหว่าง ค.ศ. ๑๘๔๔-๑๘๙๖ บทกวี “เพลงแห่งฤดูใบไม้ร่วง” ปรากฏอยู่ในหนังสือรวมบทกวีซึ่งพิมพ์เผยแพร่เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๖ ชื่อ Pomes saturniens บทกวี “เพลงแห่งฤดูใบไม้ร่วง” ได้รับการถ่ายทำเป็นภาษาไทยโดย “นิตยเกษม” (หม่อมราชวงศ์นิตยโสภาคย์ เกษมสันต์)

บทกวีนี้มีความยาว ๓ บท บทละ ๖ บาท บาทละ ๔ พยางค์ ท่วงทำนองสะท้อนถึงธรรมชาติของฤดูใบไม้ร่วง กล่าวคือ ความเศร้าสร้อย ความเหงา และใบไม้ที่ร่วงโรยยามต้องลม ความรู้สึกเศร้าที่สะสมอยู่ในใจของกวีแสดงออกมาอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติโดยรอบ เสียงของถ้อยคำที่คัดสรรมาใช้ในบทกวีเป็นเสียงของธรรมชาติในฤดูใบไม้ร่วง สะท้อนให้เห็นหลักการเขียนบทกวีของแวร์แลนที่กล่าวว่า “เสียงดนตรีก่อนอื่นใด (De la musique avant toutes choses)”

บทที่ ๑ ของบทกวี เวอร์แลนกล่าวถึงธรรมชาติของฤดูใบไม้ร่วงโดยวิธีการอุปมาอุปไมย เสียงลมหวีดหวิวในฤดูใบไม้ร่วงทำให้กวีนึกถึงเสียงไวโอลินที่ฟังแล้วเหมือนเสียงสะท้อนให้อันยาวนาน นอกจากนี้ เสียงไวโอลิน (เสียงลม) บาดหัวใจของกวี ด้วยความรู้สึกเศร้าสร้อย ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

บทที่ ๒ เวอร์แลนกล่าวถึงตัวเองเด่นชัดขึ้น คำว่า “ฉัน” (je) ปรากฏถึง ๒ ครั้งในบทนี้ กล่าวคือ “ฉันนึกถึงวันเก่า ๆ” และ “ฉันร้องไห้” อาการทั้ง ๒ ประการทำให้เข้าใจถึงคำคุณศัพท์ ๒ คำที่ขยาย “ฉัน” ได้แก่ อาการที่หายใจไม่ไคร่ ออก (suffocant) ซึ่งในที่นี้คงเป็นนัยทางนามธรรมอันเกิดจากความทุกข์ที่อัดอั้นอยู่ ส่วนคำคุณศัพท์ “bill me” หมายถึง โบนัสซิดเซียอันเกิดจากสภาวะเจ็บป่วย ซึ่งในที่นี้ก็คือ โบนัสซิดเซียเนื่องด้วยความระทมทุกข์ อาการทั้ง ๒ ประการนี้จึงเป็นเหตุและผลต่อกัน และเกิดขึ้นเมื่อ “เวลาผันผ่าน” (quand sonne l’heure) ซึ่งหมายถึงสภาวะที่ “ดำรงอยู่ตลอดเวลา” เพราะเวลาไม่เคยหยุดเดิน เวลาจึงเดินต่อไป ความทุกข์ใจไม่บรรเทา

บทที่ ๓ เวอร์แลนเปรียบตนเองกับใบไม้ร่วงที่เคลื่อนไหวหรือปลิวไปกับสายลมแห่งฤดูใบไม้ร่วง กวีนึกตนเองเป็นหนึ่งในวลีวลีแห่งฤดูกาล เวอร์แลนระบุว่าลมที่พัดพาตัวเขาไปนั้นเป็น “ลมร้าย” (vent mauvais) หมายถึง ลมแห่งความเศร้า ซึ่งโยงไปถึงชื่อหนังสือรวมบทกวีที่เขาเขียน คือ Poemes saturniens เป็นบทกวีแห่งดาวเสาร์ ในวรรณคดี ดาวเสาร์เป็นสัญลักษณ์แห่งความเศร้า หนังสือเล่มนี้จึงรวมบทกวีแห่งความเศร้าเข้าไว้ด้วยกัน

การใช้สัมผัสและเสียงสัมผัสในบทกวีทั้ง ๓ บท เป็นแบบเดียวกัน บทเพลงที่แสดงอารมณ์เศร้าหลายเพลงมักใช้รูปแบบสัมผัสเช่นนี้ คำสุดท้ายของบทกวีคือ “morte” สื่อถึงความตาย เป็นการย้ำถึงอารมณ์เศร้าอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะจบบทกวี

ปอล เวอร์แลน ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านกวีนิพนธ์ในวรรณคดีสโมสร (salons) และกลุ่มกวีปาร์เนอัสร่วมสมัย (Parnasse contemporain) เขาไม่นับถือศาสนาใดๆ และประกาศตนเป็นผู้นิยมระบอบสาธารณรัฐ เขาได้รับอิทธิพลจากกวีแนวสัญลักษณ์นิยม (symbolisme) ผลงานสำคัญช่วงนี้ได้แก่ Poemes saturniens

แวร์แลนได้รับยกย่องว่าเป็น “กวีที่สมบูรณ์แบบ” (parfait poète) และ “เจ้าชายแห่งมวลกวี” (le prince des poètes) บทกวีของเขาโดดเด่นในกลุ่มกวีสัญลักษณ์นิยม อานาตอล ฟรองซ์ (Anatole France) และมาลาร์เม (Mallarmé) กล่าวยกย่องหนังสือ Poemes saturniens ของเขาว่าเป็นหนังสือรวมบทกวีที่เยี่ยมยอด

ศาสตราจารย์ ดร.เร็นฤทธิ์ ลัจจพันธุ์ ภาควิชาวรรณศิลป์ สาขาวิชาวรรณกรรมร้อยแก้ว บรรยายเรื่อง “ทลาคชีวิตในหลายชีวิต ของคึกฤทธิ์ ปราโมช” ความโดยสรุปว่า ศาสตราจารย์ พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นบุคคลสำคัญของไทย ท่านเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๓ ของประเทศไทย เป็นคอลัมนิสต์หนังสือพิมพ์ที่ทรงอิทธิพลทางความคิด จนยกย่องกันว่าเป็น “เสาหลักแห่งประชาธิปไตย” ในทางวรรณกรรม ท่านมีผลงานโดดเด่นมากมาย และได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ คนแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔

โครงการเฉลิมฉลองบุคคลสำคัญและเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ประจำปี ค.ศ. ๒๐๑๐-๒๐๑๑ ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ในการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ ๓๕ ได้มีมติรับรองการจัดงานเฉลิมฉลองหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ในวาระ ๑๐๐ ปีแห่งชาตกาล ซึ่งจะมีถึงในวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งถือว่าเป็นเกียรติประวัติสูงยิ่งในระดับสากล เป็นเกียรติภูมิของประเทศไทยและเป็นความชื่นชมยินดีอย่างยิ่งของประชาชนชาวไทย

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้รับยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลกใน ๔ สาขา คือ การศึกษา วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ และสื่อสารมวลชน นับเป็นคนไทยคนที่ ๒๐ ซึ่งได้รับยกย่องจากยูเนสโก ท่านมีผลงานประพันธ์จำนวนกว่า ๑๕๐

เรื่อง ส่วนมากเป็นสารคดีและบทความ ส่วนงานเขียนประเภทบันเทิงคดี แบ่งเป็นประเภทวรรณคดีและพงศาวดารเล่าใหม่ นวนิยาย เรื่องสั้น และบทละคร

วรรณคดีและพงศาวดารฉบับเล่าใหม่ ได้แก่ *ขุนช้างขุนแผน ฉบับเล่าใหม่*, *สามก๊กฉบับนายทุน ตอน โจโฉ นายกา ตลอดจนกาล*, *เบ๊งเฮ็ก ผู้ถูกกลืนทั้งเป็น*, *ซูสีไทเฮา* และ *ฮวนนึ่ง*

บทละคร มีบทละครโทรทัศน์ เช่น *บทละครเรื่องซูสีไทเฮา* *บทละครเรื่องหลายชีวิต* *ตอน เจ้าลอย* และ *ท่านชายเล็ก* *บทละครเรื่องสี่แผ่นดิน* และ *บทละครเวที เรื่อง ราโซมอน*

นวนิยาย ได้แก่ *สี่แผ่นดิน*, *ไผ่แดง*, *หลายชีวิต* และ *กาเหว่าที่บางพลอง*

เรื่องสั้นมี ๒๐ เรื่อง เช่น “บ้านแขวนขาด”, “น้ำตานักการเมือง”, “เรื่องสั้นสมัยหิน”, “มอม” ฯลฯ ซึ่งรวมอยู่ในหนังสือชื่อ *รวมเรื่องสั้นคึกฤทธิ์ ปราโมช*

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้มี “พรสวรรค์” ในการเขียน การพูด เพราะสามารถพูดและเขียนเรื่องยากซับซ้อน เป็นวิชาการ ให้เป็นเรื่องง่ายที่ผู้อ่านหรือผู้ฟังทั่วไปเข้าใจได้แจ่มชัด หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้มีต้นทุนวัตถุดิบสำหรับเขียนหนังสือที่เกิดจากประสบการณ์การอ่านและประสบการณ์ตรงของตนเอง ประกอบกับมีความสามารถในด้านการใช้ภาษาที่เรียบง่าย สั้น กระชับ อย่างที่เรียกว่า “ง่ายคืองาม” และที่สำคัญเป็นผู้แสดงความจริงใจในงานเขียน วิพากษ์วิจารณ์ตรงไปตรงมาอย่างที่ท่านมักกล่าวว่า “ชมคนที่ควรชม ชมคนที่ควรชม” งานเขียนของท่านจึงมีสีสันมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะการเมืองร้อนแรง นอกจากนี้ ข้อเขียนของ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช แทบทุกเรื่องแสดงอารมณ์ขัน อันเป็นเสน่ห์ทางวรรณศิลป์ที่ทำให้ผู้อ่านพึงพอใจ ท่านไม่มีมือทางวรรณศิลป์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง

นวนิยายเรื่อง *หลายชีวิต* ลงพิมพ์เป็นตอน ๆ ในนิตยสารชาวกรุง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ รวมเล่มพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ จนปัจจุบันมีการพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง และได้รับการแปลเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส มีการนำไปใช้ในการศึกษา การวิจารณ์ นอกจากนี้ยังมีผู้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ ๑ ครั้ง ละครโทรทัศน์ ๒ ครั้ง หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เล่าถึงมูลเหตุการณที่แต่งเรื่อง *หลายชีวิต* ไว้ว่า

“ไปรถยนต์ มี ขอบ มณีน้อย สละ ลิขิตกุล ใครต่อใครหลายคน วิลาศ มณีวัต นั่งรถยนต์จะไปเที่ยวควรรีซาฯกันสนุก ๆ ไปกันหลายชั่วโมงกว่าจะถึง ไฮไฮ หลุมบ่อ ก็ไปเห็นสะพาน รถมันตกสะพาน เห็นซากรถ ก็คิดว่าคงตายเยอะ ก็พูดกันขึ้นมาแบบคนโบราณว่า เอ๊ะ นี่ทำการอะไรกันมา ทำบุญอะไรกันมา ต่างคนต่างอะไรกัน มาจากไหนก็ไม่รู้ มาตายพร้อมกันทีเดียว แล้วมีใครว่า เอน่าคิดนะ! ทำไมเราไม่แต่งนิยาย ย้อนหลังกลับไปดูว่าเราทำการอะไรกันบ้าง ก็ตกลงกัน นักเขียนใหญ่ ๆ ทั้งนั้นที่ไปกัน ออ ไชยรส ใครต่อใคร ก็ว่าเอาอย่างนี้ดีกว่า จะเอามาลงชาวกรุง เขียนกันคนละเรื่อง คนละชีวิต แล้วคุณวิลาศก็รับว่าไม่เป็นไรเขาจะไปชวนที่เล็กทีอะไร นักประพันธ์ของคุณวิลาศอีกเยอะแยะ มาช่วยเขียนคนละเรื่อง

กลับมาถึงกรุงเทพฯ คุณวิลาศ บรรณาธิการชาวกรุง ท่านก็ว่าพร้อมแล้วเอาเลย แต่ให้ผมเป็นคนเขียนเรื่องแรก ผมก็เขียนส่งย้ายลอยเป็นเรื่องแรก ก็พิมพ์ออกมาไปคนอ่านตัวหมดไม่มีใครยอมเขียน”

มีผู้วิจารณ์ว่าถ่วงเรื่อง *สี่แผ่นดิน* แล้ว นวนิยายทุกเรื่องของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้นำเค้าโครงเรื่องมาจากวรรณกรรมต่างชาติ ผู้วิจารณ์กล่าวว่าเรื่อง *หลายชีวิต* นำมาจากเรื่อง *The Bridge of the San Luis Rey* ของ Thornton Wilder แต่เมื่อผู้บรรยายศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายทั้ง ๒ เรื่องพบว่าเนื้อหาและแนวคิดของเรื่องไม่ตรงกันเลย นวนิยายของ Wilder เป็นเรื่อง

ศอกนาฏกรรมหมู่ของบุคคล ๕ คนเนื่องจากสะพานเชือกแขวนอายุกว่า ๑๐๐ ปีหักขาดลง พระรูปหนึ่งค้นคว้าที่มาของเรื่องเศร้าสลดนี้พบว่าคนทั้ง ๕ เกี่ยวพันกัน นวนิยายเรื่องนี้ต้องการแสดงว่าความตายเป็นเรื่องน่าเศร้าสะเทือนใจเพราะพรากชีวิตของผู้เป็นที่รัก แต่ความรักจะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่กับผู้ที่สิ้นชีวิตไปแล้ว

รูปแบบการแต่งก็มีผู้เข้าใจผิดว่าเรื่องหลายชีวิตเป็นเรื่องสั้น หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ชี้แจงไว้ว่า “หลายชีวิต คือ นวนิยาย ไม่ใช่ ‘เรื่องสั้น’ เนื่องจากทุกชีวิตคือส่วนหนึ่งของโครงนวนิยายเรื่องยาว และจำเป็นต้องรักษาโครงนั้นไว้ ตอนจบแต่ละชีวิตจึงต้องจบมาด้วยในเรือลำนั้นทุกคนไป”

น่าสังเกตว่าในจำนวนตัวละคร ๑๑ ตัว มีตัวละครที่มีลักษณะเป็นคู่ตรงกันข้าม และตัวละครที่มีลักษณะสอดคล้องส่งเสริมกัน เช่น เจ้าลอย กับ หลวงพ่อเสม เป็นตัวละครคู่ตรงข้าม เจ้าลอยเป็นตัวอย่างของความชั่ว ความเลวที่น่าขยะแขยง หลวงพ่อเสมเป็นตัวแทนของความสะอาดบริสุทธิ์ ท่านชายเล็ก กับ จัน เป็นตัวละครคู่ตรงข้ามอีกคู่หนึ่ง ท่านชายเล็กพยายามละทิ้งฐานันดรศักดิ์อันสูงส่งซึ่งทำให้ชีวิตมีความทุกข์ แต่จันกลับพยายามรักษายศศักดิ์ของตนเอาไว้ โนรี ซึ่งเป็นนักประพันธ์ กับ ผล ซึ่งเป็นพระเอกอีก มีลักษณะใกล้เคียงกัน นั่นคือ ดิตยอยู่ในชื่อเสียงของตนเอง เมื่อชื่อเสียงสูญสิ้นไป ก็พยายามเรียกกลับคืน

ตัวละครหลายตัวในเรื่อง *หลายชีวิต* มีที่มาจากบุคคลจริงที่หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช รู้จักคุ้นเคย ดังเช่น โนรี นักประพันธ์ที่ติดเหล้าจนตาย ถ่ายภาพมาจากนักเขียนที่ท่านสนิทสนมนั่นเอง “ก็ใกล้ที่สุดละ เห็นจะเป็นยาขอบมากกว่า” ส่วนผล พระเอก มาจากพระเอกอีกตัวจริง “ไผ่ผลย์เฒ่าก็รู้จักตัวจริง ๆ มั้ยก็แถวนั้น แล้วเพลงที่ผมเค็ดเอามาจริงจริง ไผ่ผลย์เป็นคนลาปลาดุก ใกล้ลาดชะโด” ท่านชายเล็ก น่าจะนำมาจากเรื่องราวส่วนหนึ่งของบรรพบุรุษของผู้ประพันธ์ ดังที่ผู้ประพันธ์เขียนไว้ใน *โครงกระดูกในตู้* ส่วนเจ้าลอย ซึ่งนับเป็นตัวละครที่โดดเด่นที่สุดในเรื่องนั้น ไม่มีบุคคลจริงเป็นต้นแบบ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าวว่า เป็นตัวละครที่ท่านสร้างขึ้นมาเอง และเป็นตัวละครที่ผู้ประพันธ์พอใจมากที่สุด ดังกล่าวว่า “ก็ไม่รู้ แต่รู้สึกว่ามันชีวิตนะ (ฮา) คือเป็นคนเรียดเตอร์ที่ผมสร้างขึ้นมาแล้ว ผมรักมากที่สุด คือมันชีวิต มันไม่มีอะไรดีเลย คนอะไรอย่างนั้นก็ไม่มี ผู้มีพระเดชพระคุณเลี้ยงมันมาแต่อ้อนแต่ออกมันฆ่าเล่นสบายเลย”

แนวคิดสำคัญของเรื่อง *หลายชีวิต* แสดงปรัชญาทางพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกับนวนิยายทุกเรื่องของผู้ประพันธ์ นั่นคือชีวิตดำเนินไปตามกรรม อันเป็นภาวะที่เป็นไปตามธรรมชาติตามธรรมชาติ มีเหตุเช่นไร ก็มีผลเช่นนั้น และความตายไม่ใช่จุดจบหรือความจบสิ้นแห่งชีวิต เพราะสรรพสัตว์ยังต้องเวียนว่ายอยู่ในกระแสแห่งกรรม เว้นเสียแต่ว่าสรรพสัตว์นั้นจะสามารถล่วงพ้นนิพพานอันเป็นการดับกิเลสและหลุดพ้นจากกองทุกข์ ไม่เวียนว่ายอยู่ในวัฏสงสารอีกต่อไป ดังข้อความที่กล่าวไว้ตอนท้ายของเรื่องว่า

“หลายชีวิตที่เคยรัก เคยเกลียด เคยหัวเราะ เคยร้องไห้ เคยมีสุข มีทุกข์ ก็มาจบลงพร้อมกัน แต่ที่ว่าจบนั้นจบจริงหรือ แสงแดดยังส่องจับน้ำค้างตามใบหญ้าเป็นประกายบนดลิ่ง และตามสมุทพุ่มไม้ยังเต็มไปด้วยชีวิตน้อยใหญ่ที่ร่าเริง มีแต่ความหวัง แม่น้ำสายนั้นก็ยังคงไหลต่อไปอย่างเชื่องช้า ไหลไปสู่มหาสมุทรอันไพศาล トラบไคที่แม่น้ำนั้นยังอยู่ เรือแพก็จะล่องไปมา ขึ้นล่องไปโดยไม่มีที่สิ้นสุดเหมือนกับธารแห่งชีวิต ซึ่งไหลอยู่เป็นนิรันดร มีเกิดแล้วก็มีตายแล้วก็ต้องมาเกิดใหม่อีก ผู้ที่จะรอดพ้นไม่ถูกธารนั้นกลืนหายไป ก็คือผู้ที่สามารถถ่วงเข้าหาฝั่ง ขึ้นยืนเสียบบนดลิ่งในที่แห่ง ไม่ปล่อยตัวให้ไหลไปตามธารแห่งชีวิตนั้น แต่คนที่จะทำเช่นนั้นได้จะมีสักกี่คน ? เพราะกระแสธารแห่งชีวิตนั้นไหลเชี่ยวแรงนัก...”

ผู้สนใจบทความดังกล่าวขออนุญาตค้นคว้าได้ที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารราชบัณฑิตยสถาน ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน

โทรสารหมายเลข ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๕๒ หรือทางเว็บไซต์ www.royin.go.th

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ไขปัญหาภาษาไทย

ถาม คำว่า **integration** และ **social integration** ใช้ศัพท์บัญญัติว่าอย่างไร

ตอบ คำว่า **integration** ศัพท์รัฐศาสตร์ บัญญัติว่า **บูรณาการ** ศัพท์เศรษฐศาสตร์ บัญญัติว่า **บูรณาการรวมหน่วย** หรือ **การรวมหน่วย** ศัพท์รัฐศาสตร์ บัญญัติคำ **social integration** ว่า **บูรณาการทางสังคม**

ถาม คำว่า **กระบวนการ** และ **ขบวนการ** มีความหมายเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ตอบ คำว่า **กระบวนการ** เป็นคำนาม หมายถึง **ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบไปสู่ผลอย่างหนึ่ง** เช่น **กระบวนการเจริญเติบโตของเด็ก** หรือหมายถึง **กรรมวิธี** หรือลำดับการกระทำซึ่งดำเนินต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง เช่น **กระบวนการเคมีเพื่อผลิตสิ่งใดสิ่งหนึ่ง**.

คำว่า **กระบวนการ** เป็นศัพท์บัญญัติของคำว่า **process** ใน ศัพท์นิติศาสตร์ ศัพท์ประชากรศาสตร์ ศัพท์รัฐศาสตร์ ศัพท์วิศวกรรมอุตสาหการ และศัพท์เศรษฐศาสตร์

ส่วนคำว่า **ขบวนการ** เป็นคำนาม หมายถึง **กลุ่มบุคคลที่รวมกันเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง** เช่น **ขบวนการผู้ก่อการร้าย**

คำว่า **ขบวนการ** เป็นศัพท์บัญญัติของคำว่า **movement** ในศัพท์นิติศาสตร์ และศัพท์รัฐศาสตร์

ถาม คำว่า **จำกัด** และ **จำกัด** มีความหมายเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ตอบ คำว่า **จำกัด** และ **จำกัด** ทั้ง ๒ คำเป็นคำกริยา มีความหมายใกล้เคียงกัน คำว่า **จำกัด** หมายถึง **จำกัดเข้า, จำกัดให้แคบเข้า**.

คำว่า **จำกัด** มีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า **restrict** ในศัพท์คณิตศาสตร์ คำว่า **restriction of mapping** บัญญัติว่า **การจำกัดการส่ง**

ศัพท์นิติศาสตร์และศัพท์รัฐศาสตร์ คำว่า **restriction** บัญญัติว่า **ข้อจำกัด**

ส่วนคำว่า **จำกัด** หมายถึง **กำหนดหรือขีดคั่นไว้โดยเฉพาะ** เช่น **จำกัดอายุ จำกัดความรู้** มีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า **limit**

ในศัพท์นิติศาสตร์ และศัพท์เศรษฐศาสตร์ คำว่า **limited company** บัญญัติว่า **บริษัทจำกัด**

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๑๘๖/๒๕๕๐
ไปรษณีย์ดุสิต

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเผยแพร่งานวิชาการ ข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ของราชบัณฑิตยสถาน

ที่ปรึกษา นายชรรค์ชัย บุญปาน
นางมณีนรัตน์ ผลิพัฒน์
นางจินตนา พันธุ์พัก
ศาสตราจารย์ นพ.ยงยุทธ วัชรดุลย์
ดร.วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ
ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียรพงษ์ วรรณปก

จัดทำโดย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ศูนย์บริการวิชาการ ราชบัณฑิตยสถาน
บรรณาธิการ นางสาวบุญธรรม กรานทอง
กองบรรณาธิการ

นางทิพารมณ์	ธำริเกษ	นางกนกวรรณ	ทองตะโก
นางสาวพินะ	บุญประดิษฐ์	นางสาวกุลศิรินทร์	นาคไพจิตร
นางสาวอารี	พลดี	นางพรทิพย์	เดชทิพย์ประภาพ
นางสาวปิยรัตน์	อินทร์อ่อน	นายอาคม	คงทน
นางสาวกระลำภี	แพรกกทอง	นายอภิเดช	บุญสงค์

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐ โทร. ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๙